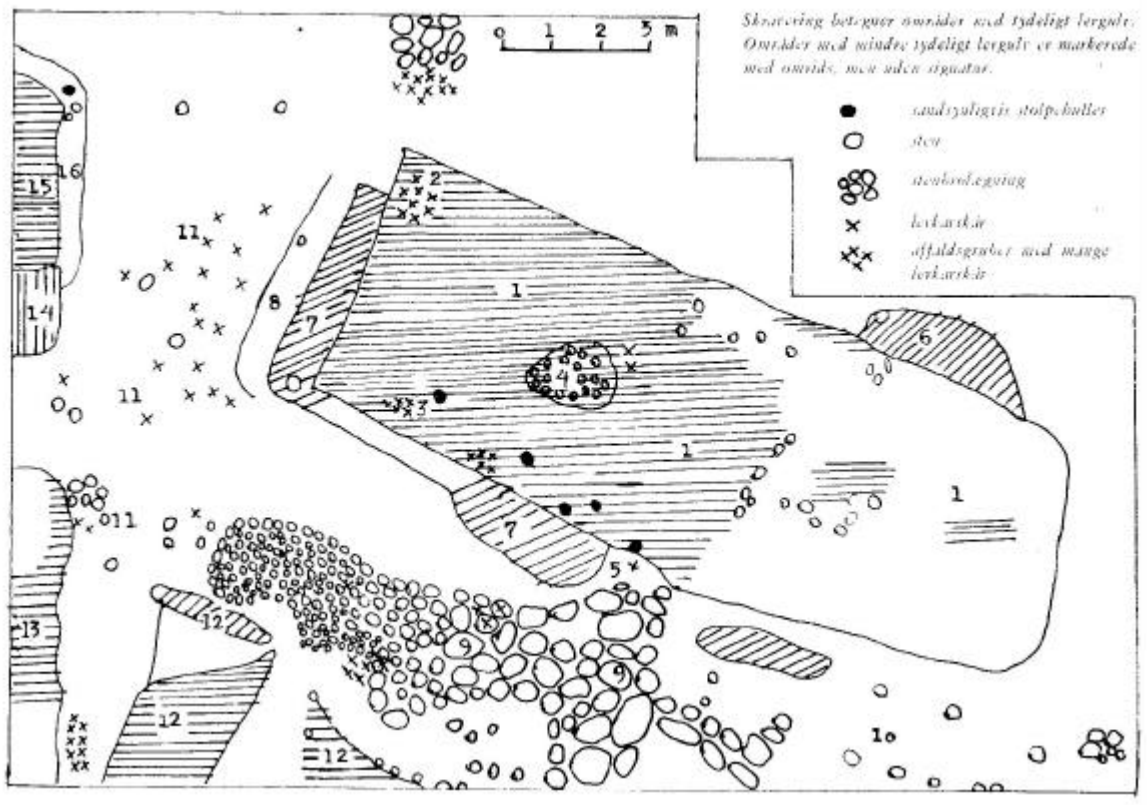

Arkæologisk udgravning i Visby

Af STIG ROSENSTAND

ELEVER FRA Nr. Nissum seminarium har to gange haft lejlighed til at deltage i arkæologiske udgravninger. I 1958-59 udgravedes nogle grave i Gudum, og i sommeren 1964 gravedes i en jernalderboplads ved Nørhedegaard i Visby i Thy.

Boplads fra ro mersk jernalder (0-400 efter Kristi fødsel) har man fundet mange af i Thy. Den første oldtidslandsby, der blev udforsket i begyndelsen af 1920-erne. Siden har man fundet adskillige. I de sidste år er der udgravet en boplads i Vestervig. Man har fået et ganske

1. Hus nr. 1. I den vestlige del tydeligt lergulv. I den østlige kun pletvis lergulv (stald). Husets omkreds kunne ses i jorden, bl.a. fordi der var sorte områder ud mod væggene. Det er spor efter husets brand.
2. Affaldsgrube, mest under gulvet, hører måske til hus nr. 2.
3. Nederste del af en krukke, sikkert ødelagt ved pløjning.
4. Ildsted. Dette dannedes ved, at sten lagdes ned i lergulvet og der derefter lagdes et nyt lerlag over stenene, men dette øverste lag var forsvundet her.
5. Husets indgang. Der lå rester af en sildebensmåtte. Det vil sige en måtte dannet af rullesten, der lægges på højkant i et bestemt mønster. Sådanne måtter er hidtil kun fundet i Vestervig.
6. Lerområde, der næppe hører til hus nr. 1.
7. Hus nr. 2. Gulvlag, der ligger ind under hus nr. 1, altså fra et ældre hus.
8. Jordvæg i hus nr. 2. Der kunne ses aftryk af græstørvæne, og væggenes begrænsning kunne følges.
9. Brolægning.
10. Øst for brolægningen var der enkelte sten. Det kunne tyde på, at brolægningen har været længere, men at stenene var taget op.
11. Vest for brolægningen og vest for hus nr. 1 og 2 var der en del sten og lerkarskår. Det synes, at brolægningen har dækket disse områder, men at stenene er taget op.
12. Lergulvområder syd for brolægningen, hus nr. 3. Det er dog endnu ikke muligt at sige, om disse områder hører til samme hus. Et af lerområderne går så nær ind mod brolægningen, at der ikke er plads til nogen græstørvæveg. Det kunne måske forklares ved, at dette lerområde er en del af gulvet i et hus, der er yngre end brolægningen.
13. Gulvlag af hus nr. 4. Dette lerlag synes at gå hen over brolægningens forlængelse. Det må betyde, at huset er yngre end brolægningen.
14. Gulvlag af hus nr. 5.
15. Lergulv af hus nr. 6. Lerlaget nr. 14 synes at gå ind under nr. 15. Hus nr. 5 må altså være ældre end hus nr. 6.
16. Jordvæg fra hus nr. 6.

Der var fundet en brolægning og en del lerkarskår. Fundet var blevet anmeldt til Thisted Museum af ejeren, Thorning Riis. Der var foretaget nogle prøvegravninger, der syntes at vise, at det var en jernalderboplads.

godt indtryk af jernalderens huse. De fleste er rektangulære med længderetning vest-øst. Husene er normalt 4-6 m brede og 12-18 m lange. I den vestlige del har der været beboelse, i den østlige del stald. Der findes

dog også en type mindre huse. De er næsten kvadratiske. I disse er der beboelse, men ikke stald. Det, man finder, er først og fremmest gulvet, der er lerstampet, og spor efter de tagbærende stolper. Sådanne stolpehuller fremtræder som mørkere områder i leret. Væggene i jernalderhusene i Thy har været af græstørv og jord. Det kan nogle steder ses på jordens farve, hvor væggene har været. Mellem husene er der mange steder brolagte gader. Både hustomterne og gaderne findes i flere lag under hinanden, da jernalderens folk boede på samme sted gennem mange generationer. I Vestervig er et af husene således blevet bygget op 7 gange i løbet af 3-400 år.

"Sildebensmåtte" ved indgangen til et hus

Det, vi fandt ved udgravningerne i Visby, kom i det store og hele til at svare til det, man plejer at finde i jernalderboplads. Udgravningerne begyndte i juni 1964 med et hold fra 4. klasses historieliniehold. Der afdækkedes ret hurtigt en brolægning, der var 2-3 m bred og ca. 9 m lang i vest-østlig retning. Imod øst var

brolægningen lavet af store sten (60-80 cm på hver led). Mod vest var der meget mindre sten (10-20 cm). Både nord og syd for brolægningen fandt vi lergulve. Mod nord blev afdækket et stort område med lergulv. Midt i området fandtes en arne, hvad der viste, at det drejede sig om et beboelseshus.

I sidste uge af august fortsattes udgravningerne med et liniehold fra 2. klasse. Denne gang blev udgravningerne ledet af en arkæolog fra Nationalmuseet: inspektør Vebæk, der har ledet udgravningerne i Vestervig. Vi afdækkede hele det hus, der lå nord for brolægningen. Det viste sig at være ca. 5 m bredt og 14-15 m langt. Ved vest- og sydkanten af huset var der rester af et lergulv, der lå noget lavere. Det må høre til et hus, hvis rester ligger under det første, det vil sige et ældre hus. Både nord og vest for huset havde der været brolægning, men de fleste af stenene var fjernede. Længst mod vest i udgravningsfeltet kom igen områder med stampet ler. Det må være østenden af tre andre huse. Alt, hvad der blev fundet, lå så højt, at det er blevet præget af pløjning. Derfor blev der ikke gjort ret mange løse fund. Redskaber eller kar, der kan have stået i huset, var fjernede på grund af dyrkningen. Vi fandt kun nogle enkelte slagsten og et stort antal lerkarskår. På grundlag af randskårenes form kunne det afgøres, at bopladsen stammer fra den ældre del af romersk jernalder.

Der er mange flere hustomter på stedet, og de fleste ligger dybere nede i jorden. Dersom disse tomter bliver udgravede, vil der sikkert blive gjort betydelige fund. Det er meningen, at Nationalmuseet vil fortsætte udgravningen, når mu seet får tid dertil.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1965, side 78-82).